

Білоусенко І.В.

старша викладачка

кафедри хореографічного мистецтва

Херсонського державного університету

НАЦІОНАЛЬНА НАРОДНА ХОРЕОГРАФІЯ ЛАТВІЇ В КОНТЕКСТІ СВЯТА ПІСНІ І ТАНЦЮ

Національна народна хореографія Латвії – це багата і різноманітна культурна спадщина, яка відображає історію, традиції і дух народу Латвії. Танці завжди відігравали важливу роль у житті латвійського народу, відзначаючи різноманітні святкові події, обряди, сільське господарство та інші аспекти їхнього життя.

Як і в багатьох європейських країнах дослідження та документування танців Латвії почалося досить пізно. Хореографічне мистецтво цієї країни має глибокі історичні коріння, які відображають культурний розвиток. В різні історичні періоди хореографічне мистецтво Латвії переживало своє піднесення, занепад, відродження і мало кілька ключових моментів у становленні та розвитку хореографічного мистецтва.

Багато національних, етнічних танців та рухів стали частиною латиської народної хореографії, і вони мають свої корені у старовинних обрядах, святках та повсякденному житті давніх латвійців. Хореографічна культура Латвії є етнічною спадщиною країни. Протягом століть народні танці були способом вираження традицій, історій та емоцій. Вони виконувалися на святкових подіях, сільських гулянках та інших заходах, що об'єднували спільноту.

Найстаріші зразки латиських танців уривчасті і їх важко інтерпретувати. Це по суті історії подорожей мандрівників XVII – XVIII століть і протоколи відвідувань церков, де танець має опис, як “безсоромна спритність”.

В період XIX - XX століть, під час національного відродження Латвії хореографія стала важливою складовою національної ідентичності. Було засновано народні хореографічні колективи, які пропагували традиційні танці та культурну спадщину.

У 20-ті роки XX століття, після утворення Латвійської республіки були сформовані перші народні ансамблі танцю.

Під час радянського періоду у Латвії національна культура зазнала підтискання. Заборонялося виконання національних танців, натомість

впроваджувалось вивчення російської хореографічної культури. В репертуарі будь-якого колективу основну частину складали хореографічні композиції інших народів світу. В концертні святкові програми латиські танці майже не включались. Однак, деякі народні танці збереглися завдяки тим, хто ставився до латиських народних танців, як до важливого елементу культурного спадку.

Сьогодні латвійське хореографічне мистецтво знаходиться на перетині традиції та сучасності. Традиційні народні танці залишаються популярними, але також розвивається і експериментальне хореографічне мистецтво, яке поєднує в собі елементи національної культури з сучасними тенденціями. Латвійські танцюристи та хореографи активно виступають на міжнародних фестивалях та конкурсах, демонструючи багатство і красу своєї культури [1].

Дослідження народної традиційної хореографії у Латвії почалося на початку ХХ століття. Перший латиський композитор і педагог народної музики Андріс Юр'янс випустив дві книги по співу і танцям, де в більшій мірі розкривав співочу культуру Латвії. Але, в своїх роботах також робив схематичний опис танців. Звісно за такими джерелами можливо було відтворити малюнки танців, а лексичні особливості хореографії майже не згадувалися [2].

Вивчення та дослідження латиських національних танців та хореографії є важливою галуззю наукової і культурологічної роботи. Ці дослідження спрямовані на розуміння історії, традицій, технік виконання та значення національних танців Латвії.

Латвійський етнограф, Таліс Балодіс, присвятив значну частину свого життя дослідженню латиської культури, включаючи танці. Він вивчав різноманітні аспекти народної культури Латвії та здійснив значний внесок у документування та збереження національних традицій [3].

Хореограф та танцюрист, Іварс Грабіс вивчав і розвивав латиське хореографічне мистецтво. Він працював над реконструкцією традиційних танців, а також створював нові хореографічні композиції, використовуючи елементи народної культури.

Латвійський музей народної музики відіграє важливу роль у дослідженні та збереженні латиської культурної спадщини, включаючи хореографічне мистецтво. Він збирає, досліджує та представляє різноманітні аспекти латиської музики, танців та інших виразних форм народної культури [4].

Латвійська академія культури пропонує програми з вивчення музики, танцю та інших видів мистецтва та культури, що допомагають розуміти та

досліджувати латиську національну хореографію та танці більш систематично [5].

Ці дослідники та установи роблять важливий внесок у розуміння, збереження та розвиток латиської хореографічної спадщини. Їх роботи допомагають зберегти та передати цінні знання про традиції та культурні цінності Латвії в регіональному аспекті.

В Латвії є чотири регіони: Латгале, Земгале, Курземе, Вітземе. На сьогодні мистецтвознавці виділяють окремим регіоном столицю Латвії, місто Рига.

Характерними особливостями хореографічної лексики Латгале можуть бути особливі рухи рук, ніг та тіла, які відзначаються своєрідністю та енергійністю. Рухи можуть бути більш емоційно насиченими та експресивними, порівняно з іншими регіонами. Це регіон, який межує з країною агресоркою та окупантом в минулому для Латвії, росією та Білоруссю. Тож в хореографічній лексиці ми можемо спостерігати за взаємовпливом хореографічних культур цих країн. Танці Латгале можуть відображати унікальні тематики та сюжети, пов'язані з історією, традиціями та життям місцевого населення. Вони можуть включати в себе елементи міфології, легенд, релігійних обрядів та щоденного життя.

Танці Латгале можуть включати в себе використання реквізиту, такого як хустки, вінки чи інші предмети, які можуть додати специфічний колорит та символіку виступу.

Латгальські танці часто виконуються під музику, яка відзначається своєрідністю ритмів та мелодій. Традиційні музичні інструменти, такі як скрипка, акордеон та барабани, можуть бути особливо популярними в цьому регіоні.

Танці Земгале можуть мати характерні схематичні побудову та рухи, які відрізняються від інших регіонів. Наприклад, це може включати особливі рухи рук, плавність у переходах за малюнком та виконанні хореографічних елементів, що відображають специфіку місцевих традицій. Земгальські танці можуть активно використовувати танцювальний простір, виконуючи різні напрямки та форми рухів. Це може створювати враження динамічності та емоційної насиченості. Ці танці можуть відображати специфіку місцевої історії, традицій та обрядів. Вони можуть включати в себе елементи, які віддзеркалюють різноманітні аспекти життя та культури Земгале.

Традиційна музика, яка супроводжує танці Земгале, може мати характерні мелодії та ритми, що відрізняються від інших регіонів Латвії.

Інструментальний склад та характер музичних композицій можуть відображати особливості місцевої культури.

Хореографічне мистецтво Курземе відоме своєю енергією та динамікою. Виконання рухів активне, швидке та енергійне, відображає жвавий характер місцевої культури. Танці цього регіону можуть активно використовувати весь танцювальний простір, включаючи різні малюнки та форми рухів, що створює враження активного просування, життєвість та жвавість виконання.

Регіон Відземе в Латвії також має свої власні унікальні особливості в хореографічній лексиці, які відображають культурні та етнічні особливості цього регіону. Танці Відземе відрізняються характерними поставами та рухами. Це плавні, граціозні рухи, які відображають спокій та гармонію з навколишнім середовищем. Танці Відземе, в більшій мірі, пов'язані з оспівуванням краси природи і створюють враження легкості та плинності [1].

Одним з найвідоміших танців Латвії є "Sakmīte", що є частиною традиційного латиського святкування Līgo та Jāņi. Цей танець виконується під веселу музику і має характерні рухи, які нагадують обертання, стрибки та вишукані рухи рук.

Ще один популярний танець - "вальс", який часто виконується на святкових заходах та урочистостях.

Не виняток Свято пісні і танцю, відоме як "Dziesmu svētki" в Латвії, яке має глибокі корені в історії країни і стало невід'ємною частиною її культурного життя.

Початок Свято пісні і танцю в Латвії бере з XIX століття, коли відбувалося національне романтичне пробудження в різних країнах Європи. Цей період також відзначився зростанням національної свідомості серед латиського народу.

Перше свято відбулося у 1873 році в Ризі, і це було святкуванням латиської культури через спільні пісні та танці. Це стало символом національної єдності і підтримки ідеї незалежності.

Протягом наступних десятиліть свято постійно зростало як за кількістю учасників, так і за масштабом події. Відбувалися регулярні Dziesmu svētki, на яких тисячі співаків, танцюристів, музикантів та глядачів збиралися разом, щоб відзначити свято і зберегти культурну спадщину Латвії.

Після Першої світової війни Латвія стала незалежною державою, і свято пісні і танцю стало ще більшим символом національної ідентичності. Проте під час радянського періоду свято було скасовано або перетворено на ідеологічно контрольовану подію.

Після відновлення незалежності Латвії в 1991 році *Dziesmu svētki* знову стало важливою частиною культурного життя країни. Сучасні свята пісні і танцю відзначаються масштабними виступами колективів з усієї Латвії, які об'єднуються, щоб вшанувати та святкувати свою культурну спадщину.

Свято пісні і танцю в Латвії відображає багатогранну історію, культурні цінності та боротьбу за національну ідентичність країни, і воно залишається одним з найважливіших культурних заходів в Латвії до сьогоднішнього дня [6].

Із 2003 року Свято пісні і танцю визнане ЮНЕСКО шедевром усної та духовної спадщини людства. На свято з'їжджаються найкращі оркестрові, хорові та танцювальні колективи, які перемогли в регіональних відбіркових конкурсах. Цей фестиваль відбувається протягом тижня. Проводиться він раз на п'ять років. Урочистим завершенням святкового дійства є виступ на Співочому полі.

У 2023 році в Латвії відбулося XXVII Вселатвійське свято пісні та XVII Свято танцю. В цьому дійстві приймало участь близько 45 тисяч виконавців, з них 17 тисяч танцівників, не враховуючи організаторів, деригентів, хормейстерів, балетмейстерів постановників, керівників колективів, перекладачів, працівників ЗМІ та інших. За традицією завершилося свято на Співочому полі, де виконавцями та глядачами було виконано гімн України на підтримку нашої держави у боротьбі проти країни агресорки росії [7].

Саме в рамках цього свята я мала змогу приймати участь і виконувати латиські національні танці разом з іншими учасниками. На заключному концерті (хореографічна частина свята) мені була надана честь виносити прапор колективу та прапор нашої держави.

Латвія з перших днів повномасштабного вторгнення росії в Україну в усіх аспектах і напрямках підтримує нашу країну та наших громадян, культурно-мистецький простір не є виключенням. На усіх мистецьких заходах відбувається підтримка України, по всій Латвії майорять наші прапори, надається соціальна допомога біженцям, залучаються українці до освітнього та мистецького простору. Зокрема, митцям хореографічного світу надається можливість приймати участь у національних святах, проводити майстер-класи з українського народного танцю, підтримується волонтерська спільнота зі збереження українських національних традицій.

Список використаних джерел

1. Культура Латвії - історія, традиції, жінки, вірування, їжа, звичаї, сім'я, суспільство, шлюб (pvgazeta.info). URL:

https://uae.pvgazeta.info/articles/cultura-latvii-istorija-tradicii-zhinki-viruvannja.html#google_vignette

2. Андрейс Юрьянс. Отец латвийской симфонической музыки / LR4 // Latvijas Radio (lsm.lv) URL: //rl4.lsm.lv/racsts/latvijas-muzikas-legendas/andreys-yurjans.-otec-latviyskoj-simfonicheskoj-muziki.a150253/

3. Карліс Балодіс біографія, Роботи, Зовнішні посилання (people.su). URL: <https://people.su/ua/10299>

4. Латвийский национальный художественный музей - Рига, Латвия туризм (meeting.lv). URL: www.meeting.lv/latviyskiy/natsionalnyy/hudojestvennyy-muzey-o1222

5. Латвійська академія музики — Вікіпедія (wikipedia.org). URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Латвійська_академія_музики

6. Революція пісень: Свято латишів, яке варто було б перейняти і нам (ukrinform.ua). URL: <https://www.bild.com/>

7. Під час Національного фестивалю латвійської пісні і танцю виконали гімн України - портал новин LB.ua. URL: https://lb.ua/culture/2023/07/06/563834_pid_chas_natsionalnogo_festivalyu.html

Божко Т., Буй С.

здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 3 курсу факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету
Наук. керівник: Тараненко Ю.П.
канд. пед. наук, доц. кафедри ТМНМД

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНИХ ТАНЦЮВАЛЬНИХ ВИСТАВАХ

Події останніх років назавжди змінили життя кожного українця. Вторгнення країни-агресора, терористичні акти й загроза безпеки викликали глибокі зміни у наших цінностях. Ці випробування також спонукали нас об'єднатися задля спільної мети й підвищили рівень патріотичного духу нації.

Сучасна культура і мистецтво завжди активно прагнуть передати глядачам актуальні теми через свої творіння. Саме тому багато сучасних хореографів акцентують увагу не лише на технічній вправності, але й на